FORCOM NEWS LETTER

1-15/05/2005 ສະບັບເພີ່ມເຕີມ (No.4)

ໂຄງການຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ ແລະ ສົ່ງເສີມຊາວບ້ານ

Forest Management and Community Support Project (FORCOM)

ຫົວຂໍ້ຂ່າວສານ

- ບົດຄຳເຫັນ
- ຂ່າວສົດໆຮ້ອນໆຈາກໂຄງການ
- ແບບວິທີກ້າວໄປສູ່ການຢຸດຕິການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່
- ຄຳຄິດເຫັນຂອງຊາວບ້ານສາມຕົ້ນ(ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມກິດຈະກຳ)
- ອາຫານທ່ຽງມື້ນີ້
- ແນະນຳພະນັກງານໃໝ່
- ເຄື່ອງເຄືອງປ່າຂອງດົງ (NTFP)
- ເລື່ອງຕ່າງໆຂອງລາວ
- ບັນດາກິດຈະກຳຕົ້ນຕໍ

ບົນເສັ້ນທາງແຫ່ງການເສີມສ້າງຄວາມສາມາດດ້ານການສົ່ງເສີມໃຫ້ເຕີບໃຫຍ່ເຂັ້ມແຂງ

ໃນໄລຍະ 3 ປີ ທີ່ຜ່ານມາ, ກອງສົ່ງເສີມກະສິກຳແລະປ່າໄມ້ຂອງກະຊວງກະສິກຳແລະປ່າໄມ້ ໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ພັດທະນາ ແລະ ເສີມສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ແກ່ລະບົບການສົ່ງເສີມດ້ານກະສິກຳແລະປ່າໄມ້ເປັນກ້າວໆມາ ດ້ວຍຈຸດປະສົງເພື່ອກະຕຸກຊຸກຍູ້ ໃຫ້ການຜະລິດກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ຂະຫຍາຍຕົວ ໂດຍຜ່ານການບໍລິການສົ່ງເສີມຢ່າງຮອບດ້ານ ແລະ ມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຊາວກະສິກອນ, ລວມທັງການຖ່າຍທອດ ເຕັກໂນໂລຊີອັນໃໝ່ໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນໃນທຸກທ້ອງຖິ່ນ.

ກອງສົ່ງເສີມກະສິກຳແລະປ່າໄມ້ ໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ເປັນພິເສດ ຕໍ່ການປັບປຸງພາລະບົດບາດຂອງ ຫ້ອງການກະສິກຳແລະປ່າໄມ້ເມືອງເພື່ອໃຫ້ກາຍເປັນອົງການຈັດຕັ້ງໜຶ່ງທີ່ມີຄວາມສາມາດໃຫ້ບໍລິການດ້ານສົ່ງເສີມຢ່າງມີປະສິດຕິພາບ ຢູ່ຂັ້ນຮາກຖານ. ພະນັກງານຫ້ອງການກະສິກຳແລະປ່າໄມ້ ຕ້ອງໄດ້ຮັບການຝຶກອົບຮົມໃຫ້ກາຍເປັນນັກສົ່ງເສີມທົ່ວໄປ(ຮອບດ້ານ) ເພື່ອຮັບຜິດຊອບຢູ່ກຸ່ມບ້ານໃດໜຶ່ງໃນການຊ່ວຍຊາວກະສິກອນນຳໃຊ້ເຕັກໂນໂລຊີການຜະລິດອັນໃໝ່, ໃຫ້ການຝຶກອົບຮົມໃນການເຮັດກະເສດສຸມແລະການຜະລິດ ໃຫ້ເປັນສິນຄ້າ. ລວມທັງສະໜອງຂໍ້ມູນຂ່າວສານດ້ານການຕະຫລາດທີ່ຖືກຕ້ອງແລະທັນການ, ດ້ວຍການບໍລິການແບບມີສ່ວນຮ່ວມດັ່ງກ່າວ, ຊາວບ້ານ/ຊາວກະສິກອນຈະສາມາດເພີ່ມຜົນຜະລິດແລະລາຍໄດ້ຂອງເຂົາເຈົ້າ ຊຶ່ງຈະພາໄປສູ່ການຢຸດຕິການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ ແລະ ກ້າວຜ່ານເສັ້ນຄວາມທຸກຍາກຈົນໄດ້!

ໂຄງການຟໍຄອມແມ່ນໂຄງການຮ່ວມມືທາງດ້ານວິຊາການ ທີ່ໄດ້ຮັບການຊ່ວຍເຫຼືອຈາກລັດຖະບານຍີ່ປຸ່ນ ໂດຍຜ່ານອົງການໄຈກາ. ຈຸດປະສົງຂອງໂຄງການນີ້ ແມ່ນເພື່ອສົ່ງເສີມການຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ແບບມີສ່ວນຮ່ວມ. ຈັດສັນການຜະລິດທົດແທນແລະເພີ່ມພູນລາຍໄດ້ ເພື່ອຢຸດຕິການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່. ໂຄງການໄດ້ເລີ່ມຕົ້ນປະຕິບັດກິດຈະກຳໂດຍສຸມໃສ່ການເສີມສ້າງຄວາມສາມາດດ້ານການສົ່ງເສີມຂອງພະນັກງານຫ້ອງການ ກປ ເມືອງ ດ້ວຍການຝຶກປະຕິບັດຕົວຈິງກັບທີ່ຫຼາຍໆຊຸດຢູ່ 4 ບ້ານເປົ້າໝາຍຂອງໂຄງການ ຊຶ່ງເອີ້ນວ່າ ຈຸດເລີ່ມຕົ້ນຂອງໂຄງການ. ພະນັກງານສົ່ງເສີມເຫຼົ່ານີ້ ໄດ້ຮຽນຮູ້ວິທີເຮັດວຽກເປັນຫຸ້ນສ່ວນຂອງຊາວກະສິກອນ/ຊາວບ້ານ ເພື່ອເຮັດແນວໃດໃຫ້ຊາວບ້ານ ເປັນເຈົ້າການປັບປຸງການຜະລິດແລະຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງເຂົາເຈົ້າໃຫ້ດີຂຶ້ນ ໂດຍມີການສະໜັບສະໜູນຈາກໂຄງການ, ເຖິງວ່າ ໂຄງການຈະເລີ່ມຈັດຕັ້ງປະຕິບັດກິດຈະກຳບໍ່ທັນດົນນານກໍ່ຕາມ, ແຕ່ກໍ່ໄດ້ຮັບຄວາມສົນໃຈຈາກອຳນາດການປົກຄອງແລະປະຊາຊົນໃນທ້ອງຖິ່ນ ນັບມື້ນັບຫຼາຍຂຶ້ນ.

ຂ້າພະເຈົ້າມີຄວາມດີໃຈຢ່າງຍິ່ງທີ່ໂຄງການຟໍຄອມ ບໍ່ພຽງແຕ່ປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນການປັບປຸງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ຊີວິດການເປັນຢູ່ ຂອງປະຊາຊົນໃນເຂດຊົນນະບົດເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ຍັງປະກອບສ່ວນຢ່າງສຳຄັນໃຫ້ແກ່ການພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດອີກດ້ວຍ. ໂດຍສະເພາະແມ່ນພະນັກງານສົ່ງເສີມຂັ້ນເມືອງ ຜູ້ຊຶ່ງຈະເຮັດໜ້າທີ່ຂອງຕົນ ເພື່ອຊີວິດການເປັນຢູ່ທີ່ດີຂຶ້ນຂອງຊາວບ້ານ.

(ບົດໂດຍ : ດຣ ເພັດ ພົມພິພັກ, ຮອງຫົວໜ້າກອງສົ່ງເສີມກະສິກຳແລະປ່າໄມ້ ແຫ່ງຊາດ)

ຂ່າວສົດໆຮ້ອນໆຈາກ FORCOM

< ກອງປະຊຸມຄະນະຊີ້ນຳໂຄງການ(ຂັ້ນສູນກາງ), ຫົວໜ້າສູນສົ່ງເສີມฯແຂວງແລະຫົວໜ້າຫ້ອງການ ກປ ເມືອງ >

ໃນວັນທີ 5-6 ພຶດສະພາ ນີ້ ໄດ້ຈັດກອງປະຊຸມສຳລັບຄະນະຊີ້ນຳໂຄງການຂັ້ນສູນກາງ, ຫົວໜ້າ ສູນສົ່ງເສີມກະສິກຳແລະປ່າໄມ້ແຂວງແລະຫົວໜ້າຫ້ອງການກະສິກຳແລະປ່າໄມ້ເມືອງເປົ້າໝາຍຂອງໂຄງການ ທີ່ ນະຄອນວຽງຈັນ. ຈຸດປະສົງຂອງກອງປະຊຸມແມ່ນ ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ທີ່ເຂົ້າຮ່ວມໄດ້ຮັບຟັງການລາຍງານເຖິງຄວາມຄືບໜ້າຂອງການຈັດຕັ້ງ

ຈາກເບື້ອງຊ້າຍມື: ທ່ານ ດຣ ຕີ ພົມມະສັກ, ລັດຖະມົນຕີຊ່ວຍວ່າການກະຊວງ ກປ,ທ່ານ ໂນຣິ, ຫົວໜ້າສຳນັກງານອົງການໄຈກາແລະທ່ານ ໂນມິ, ເລຂາທູດຍີ່ປຸ່ນ ປະຈຳ ລາວ

ປະຕິບັດກິດຈະກຳຂອງໂຄງການ ໃນໄລຍະຜ່ານມາ ແລະ ແຜນການເຄື່ອນໄຫວໃນຕໍ່ໜ້າ. ກອງປະຊຸມຄັ້ງນີ້ໄດ້ດຳເນີນໄປພາຍໃຕ້ການເປັນປະທານຮ່ວມຂອງ ທ່ານ ດຣ ຕີ ພົມມະສັກ, ລັດຖະມົນຕີຊ່ວຍວ່າການກະຊວງກະສິກຳແລະປ່າໄມ້, ທ່ານ ໂນຣິ ຫົວໜ້າສຳນັກງານອົງການໄຈກາປະຈຳລາວ, ທ່ານ ໂນມິ ເລຂາທູດ ຂອງສະຖານທູດຍີ່ປຸ່ນ ປະຈຳລາວ ໂດຍມີຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທັງໝົດ 40 ກວ່າທ່ານ.

ໃນມື້ທຳອິດ ຕໍ່ຈາກການກ່າວເປີດກອງປະຊຸມຂອງທ່ານ ດຣ ຕີ ພົມມະສັກ ແລະ ທ່ານ ໂນຣິ ແລ້ວ, ທ່ານ ອິວາຊະ, ຫົວໜ້າທີ່ປຶກສາປະຈຳໂຄງການ ຟໍຄອມ ກໍ່ໄດ້ລາຍງານເຖິງຄວາມຄືບໜ້າໃນການຊ່ວຍຊາວບ້ານໃນ 4 ບ້ານຈຸດເລີ່ມຕົ້ນເພື່ອສ້າງແຜນກິດຈະກຳຕ່າງໆຂອງເຂົາເຈົ້າ ແຕ່ເດືອນ 10 ປີກາຍນີ້ເປັນຕົ້ນມາ ແລະສະເໜີແຜນການເຄື່ອນໄຫວໃນຕໍ່ໜ້າ. ຈາກນັ້ນ ຕາງໜ້າທີມງານທີ່ຮັບຜິດຊອບແຕ່ລະບ້ານຈຸດເລີ່ມຕົ້ນກໍ່ໄດ້ຂຶ້ນລາຍງານສະພາບການເຄື່ອນໄຫວວຽກງານ ແລະ ຜົນໄດ້ຮັບຕົວຈິງຢູ່ແຕ່ລະບ້ານພ້ອມທັງທິດທາງແຜນການຕໍ່ໜ້າ.

ໃນມື້ທີ 2 ທ່ານ ຄາໃບ ຄາຊະນະ (ຫົວໜ້າໂຄງການ) ໄດ້ຂຶ້ນອະທິບາຍແນວຄວາມຄິດພື້ນຖານແລະແນວທາງປະຕິບັດກິດຈະກຳຂອງບ້ານຈຸດທົດລອງ ຊຶ່ງຈະເລີ່ມແຕ່ເດືອນ 5 ປີ 2005 ເປັນຕົ້ນໄປ. ທ່ານລັດຖະມົນຕີຊ່ວຍວ່າການ ໄດ້ກ່າວໃຫ້ກຳລັງໃຈແກ່ພວກເຮົາວ່າ: ໂຄງການນີ້ໄດ້ເລີ່ມຕົ້ນໄປດ້ວຍດີ ຂໍໃຫ້ທຸກຄົນຈົ່ງພະຍາຍາມຢ່າງແຂງແຮງຕໍ່ໄປ.

ພ/ງ ໂຄງການສູນສົ່ງເສີມฯ ແລະຫ້ອງການ ກປ ເມືອງ

ທ່ານ ດຣ. ສຸ່ຍ ສະພັງທອງ, ລັດຖະມົນຕີວ່າການກະຊວງກະສິກຳແລະປ່າໄມ້ ຢ້ຽມຢາມໂຄງການ

ໃນວັນອາທິດ ທີ່ 29 ພຶດສະພານີ້; ,ທ່ານ ດຣ.ສຸ່ຍ ສະພັງທອງ ລັດຖະມົນຕີວ່າການກະຊວງກະສິກຳແລະປ່າໄມ້ ພ້ອມດ້ວຍຄະນະ ໄດ້ມາຢ້ຽມຢາມ ໂຄງການ ຟໍຄອມ, ພໍດີເພິ່ນມີວຽກອື່ນຢູ່ຫຼວງພະບາງແດ່, ກໍ່ເລີຍຖືໂອກາດມາຢ້ຽມຢາມ ໂຄງການພວກເຮົາ.ທຳອິດກະວ່າ ຈະປະຊຸມກັນແຕ່ພຽງ 30 ນາທີ ແຕ່ແຕ່ຕົວຈິງກາຍເປັນ 1 ຊົ່ວໂມງ. ຈຶ່ງໄດ້ຮູ້ວ່າ: ທ່ານ ໄດ້ໃຫ້ຄວາມສຳຄັນແລະຄາດຫວັງຕໍ່ກັບໂຄງການນີ້ຫຼາຍ.ໃນກອງປະຊຸມໄດ້ມີການໂອ້ລົມກ່ຽວກັບມາດຕາການເພື່ອຢຸດຕິການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ ທີ່ໂຄງການໄດ້ດຳເນີນມາແລະຮອດໃສແລ້ວ? ຈຸດປະສົງຂອງໂຄງການແມ່ນເພື່ອສົ່ງເສີມການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະປ່າໄມ້ແບບໝັ້ນຄົງຍືນນານກໍ່ຈິງຢູ່ ແຕ່ກິດຈະກຳການຜະລິດກະສິກຳແລະການປົກປັກຮັກສາປ່າໄມ້ ກໍ່ມີການພົວພັນກັນຢ່າງສະນິດແໜ້ນ. ການທີ່ໄດ້ຮັບຕ້ອນແຂກຂັ້ນເທິງທີ່ມາຢ້ຽມຢາມໂຄງການຫຼາຍໆທ່ານ ເຮັດໃຫ້ພວກເຮົາມີໂອກາດດີ ທີ່ຈະໄດ້ຮັບຟັງຄຳແນະນຳແລະຄວາມຄິດເຫັນທີ່ເປັນປະໂຫຍດຫຼາຍຢ່າງສຳລັບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການນັບຈາກນີ້ໄປ.ກໍ່ຈະໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ຕ້ອນຮັບທຸກທ່ານດ້ວຍໄມຕີຈິດອັນດີຍິ່ງໆຂຶ້ນ!.

ທ່ານ ດຣ. ສຸ່ຍ ສະພັງທອງ ໂອ້ລົມແລະໃຫ້ທິດຊີ້ນຳ

ແບບວິທີກ້າວໄປເຖິງຈຸດໝາຍຢຸດຕິການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່

=ຈາກທັດສະນະຂອງການສົ່ງເສີມໃຫ້ຊາວບ້ານມີລາຍໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນ=

ໂຄງການ ຟໍຄອມ (FORCOM) ໄດ້ເລືອກເອົາ 2 ແບບວິທີການເພື່ອບັນລຸຈຸດໝາຍ ຊຶ່ງຈະອະທິບາຍລາຍລະອຽດດັ່ງລຸ່ມນີ້:

ຈຸດປະສົງຂອງໂຄງການ ຟໍຄອມແມ່ນ ເພື່ອສົ່ງເສີມການນຳໃຊ້ທີ່ດິນແລະປ່າໄມ້ແບບໝັ້ນຄົງຍືນນານຢູ່ໃນພື້ນທີ່ເປົ້າໝາຍຂອງໂຄງການ ແລະ ບໍລິເວນອ້ອມແອ້ມ ໂດຍແມ່ນຊາວບ້ານເປັນເຈົ້າການລິເລີ່ມເອງ.ຄິດວ່າຜູ້ທີ່ຟັງເປັນເທື່ອທຳອິດອາດຈະເຂົ້າໃຈຍາກແດ່.ແຕ່ຈະຂໍອະທິບາຍໃຫ້ເຂົ້າໃຈງ່າຍຂື້ນດັ່ງນີ້:

ຢູ່ ສປປ ລາວ ການປູກຝັງຂອງປະຊາຊົນໃນເຂດພູດອຍ ສ່ວນໃຫ່ຍແມ່ນຍຶດອາຊີບຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ເປັນຕົ້ນຕໍ, ຍ້ອນການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງປະຊາກອນແລະນະໂຍບາຍຈັດສັນທີ່ຢູ່ອາໄສອັນຄົງທີ່ໃຫ້ປະຊາຊົນບັນດາເຜົ່າຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ຮອບວຽນຂອງການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ນັ້ນ ນັບມື້ສັ້ນລົງ. ຫຼືເວົ້າອີກຢ່າງໜຶ່ງກໍ່ຄື: ຫຼັງຈາກເວລາສິ້ນສຸດການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ເທື່ອກ່ອນ ຈົນຮອດເວລາກັບຄືນມາຖາງປ່າເລົ່າຢູ່ບ່ອນເກົ່າ ເພື່ອເຮັດໄຮ່ອີກເທື່ອໃໝ່ ຊຶ່ງເອີ້ນວ່າ: ໄລຍະເວລາປ່ອຍໃຫ້ປ່າຟື້ນຟູນັ້ນ ໄດ້ສັ້ນເຂົ້າ ປະມານ 2-3 ປີ ເທົ່ານັ້ນ. ສະພາບຂອງປ່າທີ່ຍັງບໍ່ທັນຟື້ນຕົວໄດ້ ຊ້ຳພັດມາຖືກຖາງແລະຈູດເຜົາແບບຊ້ຳໄປຊ້ຳມາແນວນັ້ນ ກໍ່ເລີຍເຮັດໃຫ້ດິນເຊື່ອມຄຸນນະພາບ, ຕົ້ນໄມ້ບໍ່ສາມາດຈະເກີດຫຼືເຕີບໃຫ່ຍໄດ້ທັນເຮັດໃຫ້ຜືນໄຮ່ເກົ່າກາຍເປັນພູທີ່ມີຫຍ້າຂຶ້ນເຕັມໄປໝົດ.

ການຈູດເພື່ອຖາງປ່າເຮັດໄຮ່

ມາຮອດດຽວນີ້ໜ່ອຍພູທີ່ມີສະພາບແນວນີ້ແມ່ນມີຈຳນວນເພີ້ມຂຶ້ນຫຼາຍ. ສຳລັບປະຊາຊົນທີ່ອາໃສຢູ່ເຂດພູດອຍແລ້ວ ປ່າໄມ້ມີຄວາມສຳຄັນຕໍ່ຊີວິດການເປັນຢູ່ປະຈຳວັນຂອງເຂົາເຈົ້າຫຼາຍເພາະມັນແມ່ນບ່ອນໃຫ້ອາຫານ ແລະ ສະໜອງວັດສະດຸໃນການສ້າງທີ່ຢູ່ອາໄສ. ການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ແມ່ນ ການຕັດໄມ້ແລ້ວຈູດເພື່ອສ້າງເນື້ອທີ່ສຳລັບການປູກພືດສະບຽງອາຫານເປັນຕົ້ນ ແມ່ນເຂົ້າ, ສາລີ, ເຜືອກມັນ ແລະ ອື່ນໆ. ເຂົ້າໄຮ່ທີ່ຜະລິດໄດ້ນັ້ນ ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນເອົາໄປຂາຍ ເພື່ອສ້າງລາຍໄດ້ເຂົ້າຄອບຄົວ. ດ້ວຍເຫດນີ້ກ່ອນອື່ນໝົດ ທາງໂຄງການຟໍຄອມຈຶ່ງຕ້ອງໄດ້ຖືເອົາຈຸດຢືນຂອງຊາວບ້ານເປັນທີ່ຕັ້ງ ໂດຍອີງໃສ່ແນວຄວາມຄິດພື້ນຖານໃນການຊອກຫາວິທີທາງ ຫຼື ກິດຈະກຳທີ່ຈະມາທົດແທນ(ການເຮັດໄຮ່ປູກເຂົ້າ) ເພື່ອເພີ້ມລາຍໄດ້ໃຫ້ພວກເຂົາເຈົ້າ. ແນ່ໃສ່ຫຼຸດຜ່ອນການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່. ຖ້າລຳພັງແຕ່ໃຫ້ມີການຟື້ນຟູແລະປົກປັກຮັກສາປ່າໄມ້ແລ້ວ ຊາວບ້ານເກືອບໝົດທຸກຄົນແມ່ນຈະບໍ່ໃຫ້ຄວາມສົນໃຈເລີຍ. ຍົກຕົວຢ່າງການສົ່ງເສີມການປູກປ່າ ຕັ້ງ ແຕ່ເລີ້ມປູກ ຈົນມາເຖິງເວລາເກັບກ່ຽວ ເຖິງວ່າຈະໃຊ້ຊະນິດໄມ້ ໃຫຍ່ໄວປານໃດກໍ່ຕາມ ກໍ່ຕ້ອງໃຊ້ເວລາຢ່າງຕ່ຳ 10 ປີ ຊາວ ບ້ານທີ່ທຸກຍາກບໍ່ສາມາດລໍຖ້າເວລາອັນດົນນານຈັ່ງຊັ້ນໄດ້. ຖ້າເປັນເຊັ່ນນັ້ນ ບໍ່ວ່າຈະຊັກຊວນເຂົາເຈົ້າແນວໃດກໍ່ຕາມກໍ່ບໍ່ມີໃຜຢາກເຮັດນຳ. ເພາະສະນັ້ນທາງໂຄງການຈຶ່ງໄດ້ເລືອກເອົາ 2 ແບບ ວິທີ່ຄື:

① ແບບວິທີອັນທີ 1: ແມ່ນສົ່ງເສີມໃຫ້ຊາວບ້ານມີກິດຈະກຳ ໃນການຟື້ນຟູ ແລະ ປົກປັກຮັກສາປ່າໄມ້ໂດຍກົງ.

② ແບບວິທີອັນທີ 2: ແມ່ນສົ່ງເສີມໃຫ້ຊາວບ້ານມີກິດຈະກຳ ໃນການຮັກສາປ່າໄມ້ໂດຍທາງອ້ອມ.

ຍົກຕົວຢາງ: ຈຸດໝາຍອັນທີ 1: ແມ່ນກິດຈະກຳກ່ຽວກັບການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະ ປ່າໄມ້ແບບໝັ້ນຄົງຍາວນານ ໂດຍການສ້າງຫຼັກການໃນການປູກແລະການຮັກສາປ່າໄມ້.

ຈຸດໝາຍອັນທີ່ 2: ແມ່ນສະໜັບສະໜູນກິດຈະກຳ ເຊັ່ນ: ການສັບຊ່າວນາຕົ່ມ, ການລ້ຽງສັດ, ການລ້ຽງປາ, ການປູກຕົ້ນໄມ້ໃຫ້ມາກ ຊຶ່ງລ້ວນແຕ່ແມ່ນກິດຈະກຳ ທີ່ມີຜົນໃນໄລຍະສັ້ນ (ຄືໄດ້ຮັບລາຍໄດ້ໄວ). ຖ້າຊາວບ້ານໄດ້ຮັບລາຍໄດ້ຊຳໃດຊຳໜຶ່ງແລ້ວ ກໍ່ຫວັງວ່າເຂົາເຈົ້າຈະສາມາດຜ່ອນການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ ແລະ ປ່າໄມ້ກໍ່ຈະໄດ້ຮັບຜົນກະທົບໜ້ອຍລົງ. ແນ່ນອນ ວ່າການສົ່ງເສີມກິດຈະກຳແບບປະສົມປະສານກັນ ລະຫວ່າງ ແບບວິທີອັນທີ່ 1 ແລະ 2 ໃຫ້ດຳເນີນໄປໄດ້ດ້ວຍດີນັ້ນແມ່ນຈະຕ້ອງໄດ້ໃຊ້ເວລາສົມຄວນໂດຍທີຊາວບ້ານຕ້ອງເປັນເຈົ້າການໃນການຄົ້ນຄິດພິຈາລະນາຊ່ວຍກັນ ພ້ອມທັງຕ້ອງໄດ້ ຄຳນຶງເຖິງສະພາບເສດຖະກິດ ສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດຂອງເຂົາເຈົ້ານຳອີກ.

ແບບວິທີການກ້າວໄປສູ່ຈຸດໝາຍແລະຮູບຈຳລອງແນວຄວາມຄິດທົ່ວໄປຂອງການບັນລຸຈຸດໝາຍ

ແບບວິທີ ທີ່ 1 (ເນື້ອໃນແລະການສົ່ງເສີມ)

ສົ່ງເສີມກິດຈະກຳປູກແລະຮັກສາປ່າໄມ້
- ກິດຈະກຳໂດຍກົງ
- ທັດສະນະອັນຍາວໄກ
- ກິດຈະກຳລວມຂອງບ້ານ

- ຊັບສ່າວນາຮ່ວມກັນຂອງໝູ່ບ້ານ
- ຮັກສາປ່າແຫຼ່ງນ້ຳ
- ສ້າງສວນປູກໄມ້ລວມຂອງບ້ານ
- ສ້າງສວນປູກໄມ້ໃຫ້ໝາກຂອງໂຮງຮຽນ

ແບບວິທີ ທີ່ 2 (ເນື້ອໃນແລະການສົ່ງເສີມ)

ສົ່ງເສີມກິດຈະກຳການຜະລິດທີ່ຈະນຳມາທົດແທນ
- ກິດຈະກຳໂດຍທາງອ້ອມ
- ທັດສະນະອັນໃກ້
- ກິດຈະກຳພາຍໃນຄອບຄົວ

- ການລ້ຽງສັດ(ໝູ, ແບ້, ງົວ, ໄກ່ ເປັນຕົ້ນ)
- ຊັບສ່າວນາຕົ່ມ
- ການລ້ຽງປາ
- ການປູກຕົ້ນໄມ້ໃຫ້ໝາກເປັນຕົ້ນ

↓

- ●ປົກປັກຮັກສາປ່າໄມ້
- ●ລາຍໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນ
- ●ເພີ່ມກິດຈະກຳການຜະລິດທີ່ຈະມາທົດແທນ

↓

ຫຼຸດຜ່ອນການເພິ່ງພາການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່

↓

ຢຸດຕິການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່

↓

ນຳໃຊ້ທີ່ດິນແລະປ່າໄມ້ແບບຍືນຍົງ

ຊາວບ້ານ (ບ້ານ ສາມຕົ້ນ) ທີ່ເຂົ້າຮ່ວມກິດຈະກຳການລ້ຽງແບ້

ກິດຈະກຳຢູ່ບ້ານຈຸດເລີ່ມຕົ້ນໄດ້ເລີ່ມຕົ້ນຢ່າງຈິງຈັງແລ້ວ. ເທື່ອນີ້ແມ່ນຈະໄດ້ນຳສະເໜີຊາວບ້ານທີ່ເຂົ້າຮ່ວມກິດຈະກຳຢູ່ບ້ານຈຸດເລີ່ມຕົ້ນ. ຄັ້ງທຳອິດນີ້ ແມ່ນ ທ້າວ ສີຈັນ ນາຍບ້ານ ບ້ານ ສາມຕົ້ນ ແລະ ຫົວໜ້າກຸ່ມກິດຈະກຳລ້ຽງແບ້ ຄື ທ້າວ ສິມແພງ.

ບ້ານ ສາມຕົ້ນແມ່ນໜຶ່ງໃນໝູ່ບ້ານຂອງເມືອງວຽງຄຳ ແຂວງຫຼວງພະບາງ, ຫ່າງຈາກຕົວເມືອງຫຼວງພະບາງໄປທາງຕາເວັນອອກສ່ຽງເໜືອປະມານ 200 ກິໂລແມັດ ເຊິ່ງຕິດກັບແຂວງຫົວພັນ. ລວມມີ 77 ຫຼັງຄາເຮືອນ, ມີປະຊາກອນ 471 ຄົນ ເປັນບ້ານລາວເທິງ, ສູງຈາກໜ້ານ້ຳທະເລ 800 ແມັດ. ແນ່ນອນວ່າບໍ່ມີໄຟຟ້າແລະນ້ຳປະປາໃຊ້ເທື່ອ, ລາຍໄດ້ຫຼັກຈາກຜົນຜະລິດແມ່ນ: ມັນດ້າງ, ມັນຕົ້ນ, ໝາກງາ, ການລ້ຽງສັດ ແລະ ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ.

ນາຍບ້ານ ບ້ານ ສາມຕົ້ນ (ທ້າວ ສີຈັນ)

ນັບແຕ່ມີໂຄງການນີ້ເຂົ້າມາ ຂ້າພະເຈົ້າຮູ້ສຶກວ່າ:ໝູ່ບ້ານໄດ້ປ່ຽນແປງໄປຫຼາຍ. ອັນທີ 1 ແມ່ນມີການກໍ່ສ້າງອ່າງເກັບນ້ຳຢູ່ 2 ບ່ອນ, ເຮັດໃຫ້ບັນຫານ້ຳດື່ມ, ນ້ຳໃຊ້ໄດ້ຖືກປັງປຸງ ໃຫ້ດີຂຶ້ນ. ອັນທີ 2 ແມ່ນ: ການຝຶກອົບຮົມກ່ຽວກັບການລ້ຽງໝູແລະແບ້. ຊາວບ້ານກໍ່ໄດ້ເຫັນເຖິງຄວາມສຳຄັນແລະເອົາໃຈໃສ່ຕື່ມ ໃນການຄຸ້ມຄອງອາຫານສັດແລະການສັກຢາປ້ອງກັນພະຍາດ.ຂ້າພະເຈົ້າເອງ ແມ່ນມີໜ້າທີ່ຮັບຜິດຊອບເປັນສັດຕະວະແພດປະຈຳໝູ່ບ້ານ.ກ່ອນເລີ່ມຕົ້ນໂຄງການເຖິງຈະພະຍາຍາມອະທິບາຍເຖິງຄວາມສຳຄັນ ຂອງການສັກຢາປ້ອງກັນພະຍາດກໍ່ບໍ່ມີໃຜຢາກເຊື່ອ ແລະ ປະຕິບັດຕາມ.ຈົນວ່າໂຄງການນີ້ເຂົ້າມາເລີ່ມຕົ້ນເຮັດກິດຈະກຳຢູ່ບ້ານີ້ ຮູ້ສຶກວ່າຊາວບ້ານໄດ້ມີຄວາມເອົາໃຈໃສ່ ຕໍ່ການລ້ຽງສັດຫຼາຍຂຶ້ນຕື່ມ.

ຂ້າພະເຈົ້າຄິດວ່າ ໃນອານາຄົດອັນໃກ້ນີ້ ການເພິ່ງພາການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ ຄືຊິຄ່ອຍໆຈາງຫາຍໄປ, ເພາະປະຈຸບັນກໍ່ມີຊາວບ້ານ 2-3 ຄອບຄົວແລ້ວທີ່ບໍ່ມີຄວາມຈຳເປັນທີ່ຈະຕ້ອງໄປຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ອີກຕໍ່ໄປ.

ຂ້າພະເຈົ້າໃນນາມນາຍບ້ານ, ປະທານຄະນະກຳມະການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຈຸດເລີ້ມຕົ້ນ (ຄປຕ) ແລະສັດຕະວະແພດປະຈຳບ້ານ ເຖິງວ່າວຽກງານຈະຫຼາຍກໍ່ຕາມ ແຕ່ເພື່ອເປັນການພັດທະນາບ້ານຂອງຕົນແລ້ວ ຂ້າພະເຈົ້າບໍ່ໄດ້ຄິດວ່າມັນເປັນເລື່ອງທີ່ຍາກລຳບາກເລີຍ.

ຫົວໜ້າກຸ່ມລ້ຽງແບ້ (ທ້າວ ສິມແພງ)

ທ່ານ ສິມແພງ ໃດ້ເຂົ້າຮ່ວມກິດຈະກຳສົ່ງເສີມຊາວບ້ານ ໃນຖານະເປັນຫົວໜ້າກຸ່ມລ້ຽງແບ້, ອີກທັງລາວຍັງເປັນສະມາຊິກຄປຕອີກ. ລາວມີອາຍຸ 50 ປີ, ມີລູກທັງໝົດ 8 ຄົນ ຜູ້ຫຼ້າອາຍຸ 4 ປີ ແລະ ຜູ້ກົກ ອາຍຸ 24 ປີ ລູກສາວກົກຂອງລາວກໍ່ແມ່ນ ໜຶ່ງໃນສະມາຊິກ ຄປຕ ທີ່ຊ່ວຍເຫຼືອໂຄງການນຳອີກ. ກ່ອນທີ່ຈະມາເຮັດກິດຈະກຳສົ່ງເສີມຊາວບ້ານ ສິມແພງ ກໍ່ເຄີຍໄດ້ລ້ຽງສັດມາກ່ອນ ເພາະວ່າລາວມີຈິດໃຈຢາກສົ່ງເສີມການລ້ຽງສັດ ແລະ ເປັນແບບຢ່າງທີ່ດີໃຫ້ແກ່ບ້ານອື່ນ. ລາວຈຶ່ງໄດ້ເຂົ້າມາຮ່ວມກິດຈະກຳ ໃນຖານະເປັນຫົວໜ້າກຸ່ມລ້ຽງແບ້.

ຄວາມຮູ້ສຶກຂອງລາວທີ່ໄດ້ເຂົ້າມາຮ່ວມກິດຈະກຳສົ່ງເສີມຊາວບ້ານຂອງໂຄງການ:
" ຫຼັງຈາກທີ່ໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມກິດຈະກຳແລ້ວ ມີຫຼາຍສິ່ງຫຼາຍຢ່າງທີ່ປ່ຽນແປງໄປ, ຂ້າພະເຈົ້າໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມຝຶກອົບຮົມໃນການເຮັດຄອກສັດ, ໄດ້ຮຽນຮູ້ການຄຸ້ມຄອງອາຫານສັດ, ວິທີການລ້ຽງແບ້ກໍ່ມີການປ່ຽນແປງໄປຫຼາຍ ແລະຍັງໄດ້ປະຍຸກວິຊາການນີ້ເຂົ້າໃນການລ້ຽງໝູນຳອີກ ເຊິ່ງບໍ່ແມ່ນພຽງແຕ່ລ້ຽງສັດເທົ່ານັ້ນ ຕໍ່ໄປກໍ່ຢາກປູກຕົ້ນໄມ້ໃຫ້ໝາກ ແລະປູກຕົ້ນສັກນຳອີກ.

ອາຫານທ່ຽງມື້ນີ້

ເທື່ອທີ 2 ນີ ກໍແມນບົດລາຍງານຈາກທ່ານ ອິວະຊະ ຫົວໜ້າທີ່ປຶກສາປະຈຳໂຄງການ

ເທື່ອນີ້ແມ່ນຈະໄດ້ນຳສະເໜີອາຫານ 3 ຢ່າງທີ່ເຈົ້າຂອງບ້ານ ເຮັດມາໃຫ້ກິນ. ຖ້າຄົນແຂ້ວບໍ່ດີ ກໍ່ຫຍ້ຳບໍ່ໄດ້.

ອັນທີ 1: ແມ່ນອາຫານທີ່ທຸກທ່ານຄືຊິຄຸ້ນເຄີຍກັນດີ ກໍ່ຄື: ຕຳໝາກຫຸ່ງ, ແຕ່ລະບ້ານລົດຊາດກໍ່ຈະແຕກຕ່າງກັນໄປ, ມີບາງເທື່ອກໍ່ຈະມີກິ່ນເໝັນແດ່ ຍ້ອນເຂົາເຈົ້າໃສ່ປາທີ່ໝັກໄວ້ດົນຫຼືປາແດກ, ຢູ່ບ້ານນອກບາງບ່ອນເຂົາເຈົ້າກໍ່ໃສ່ປູນາ. ຖ້າແມ່ນນັກທ່ອງທ່ຽວແມ່ນຂໍແນະນຳໃຫ້ກິນຢູ່ຕາມຮ້ານອາຫານຄືຊິດີກວ່າ.ອາຫານນີ້ມີຈຸດພິເສດຢູ່ບ່ອນວ່າ: ຂ້ອນຂ້າງຈະເຜັດ,ຂະໜາດວ່າຂ້ອຍທີ່ວ່າມັກກິນເຜັດ ບາງເທື່ອກໍ່ຍັງກິນບໍ່ໄດ້.

ຕຳໝາກຫຸ່ງ

ອັນທີ 2: ແມ່ນຂອງແກ້ມເຫຼົ້າ,ສີເຫຼືອງອ່ອນນັ້ນແມ່ນຕ່ອນນ້ຳມັນໝູທີ່ເຂົາເຈົ້າເອົາໄປຈືນເພື່ອເອົານ້ຳມັນອອກເອີ້ນວ່າ: ຄຽບໝູ. ແລະ ກໍ່ມີຊີ້ນສະຫວັນ (ຊີ້ນງົວ) ຕ້ອງຂໍໂທດນຳເຈົ້າຂອງບ້ານຫຼາຍໆເພາະມັນບໍ່ແຊບແລະກໍ່ຫຍາບອີກ.

ອັນທີ 3: ແມ່ນແກງ ທີ່ໃຊ້ໃບໄມ້ທີ່ຫວານນຳມາປະກອບອາຫານ ເຊິ່ງເອີ້ນວ່າ: ແກງຜັກຫວານ. ຖາມເຂົາເຈົ້າວ່າໄດ້ມາແຕ່ໃສ? ເຂົາເຈົ້າກໍ່ຕອບມາວ່າ: ໄປເກັບມາແຕ່ແຈຮົ້ວຂ້າງບ້ານ ແຖວນັ້ນ. ຊີມເບິ່ງກໍ່ຫວານແທ້, ຫວານແບບທຳມະຊາດ ຂໍແນະນຳເລີຍວ່າແຊບ. ອາຫານຊະນິດນີ້ບໍ່ມີໃນເມນູຕາມຮ້ານອາຫານ,ມີແຕ່ຄົນທີ່ຢູ່ບ່ອນນັ້ນເທົ່ານັ້ນຈຶ່ງຈະໄດ້ກິນ.

ຄຽບໝູ

ແກງຜັກຫວານ

ແນະນຳພະນັກງານໃໝ່

ເດືອນ 3 ປີ 2005 ນີ້ ໄດ້ມີຜູ້ປະສານງານ (ພະນັກງານປະຈຳໂຄງການ) ເຂົ້າມາເພີ່ມອີກ 1 ຄົນ. ຊື່ຂອງລາວແມ່ນ ທ້າວ ພູສິດ ພູມາວົງ (39 ປີ) ຍ້າຍມາຈາກກອງສົ່ງເສີມກະສິກຳແລະປ່າໄມ້. ຈົບປະລິນຍາໂທດ້ານລະບົບກະສິກຳ ຈາກສະຖາບັນເທັກໂນໂລຊີແຫ່ງອາຊີ. ມີຄວາມຄາດຫວັງໄວ້ວ່າ: ລາວຈະມາຊ່ວຍຊີ້ນຳດ້ານວິຊາການໃຫ້ແກ່ພະນັກງານ ກະສິກຳແລະປ່າໄມ້ເມືອງ ແລະ ຊາວບ້ານ. ເປັນຄົນທີ່ຄຸ້ນເຄີຍກັບຫຼວງພະບາງດີ ເພາະມີເຊື້ອສາຍເປັນຊາວຫຼວງພະບາງ.

ເລື່ອງ "ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ" ທີ່ມາເລົ່າສູ່ກັນຟັງຂອງທ່ານ ໂມລິອາກິ ວະຕະນະເບະ

NTFP ແມ່ນຫຍໍ້ມາຈາກຄຳວ່າ Non Timber Forest Products ທີ່ມີຄວາມໝາຍວ່າ: ສິ່ງທີ່ຜະລິດໄດ້ມາຈາກປ່າ ແຕ່ວ່າບໍ່ແມ່ນໄມ້ທັງໝົດເອີ້ນວ່າ: ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ, ຢູ່ຍີ່ປຸ່ນ ເພິ່ນບໍ່ໄດ້ນັບເອົາຈຳພວກສັດ ຈັດເຂົ້າຢູ່ໃນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ແຕ່ວ່າຢູ່ລາວ ແມ່ນເພິ່ນຈັດເຂົ້າຢູ່ໃນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ.

ໝາກຕາວ (ພາສາອັງກິດ : Sugar Palm ; ພາສາລາວ : Mak Tao)

ຄັ້ງທີ 4 ນີ້ແມ່ນຈະໄດ້ນຳສະເໜີ ໝາກຕາວ ທີ່ພົບເຫັນຫຼາຍ ຢູ່ບ້ານນາມອນ ໜຶ່ງໃນບັນດາບ້ານຈຸດເລີ່ມຕົ້ນ. ຂອງໂຄງການ.

ຊາວບ້ານຂາຍໝາກຕາວໃຫ້ແມ່ຄ້າໃນລາຄາກິໂລລະ 3000 ກີບ (30 ເຢັນ), ສ່ວນໜຶ່ງແມ່ນຈະຖືກສົ່ງອອກໄປຂາຍຢູ່ປະເທດໄທ. ຕົ້ນຕານແມ່ນຕົ້ນໄມ້ທີ່ຄ້າຍຄືກັບຕົ້ນໝາກພ້າວ. ຕົ້ນຕາວໃຊ້ເວລາ 17 - 20 ປີ ກວ່າຈະອອກດອກ, ທຸກໆ 3 - 4 ປີ ຫຼັງຈາກມີດອກແລ້ວກໍ່ຈະມີໝາກ, ຫຼັງຈາກເປັນໝາກແລ້ວ ສ່ວນດອກກໍ່ຈະຫ່ຽວແຫ້ງໄປ. ແຕ່ລະປີຈຳນວນຂອງໝາກຕາວທີ່ຈະເກັບເອົາໄປຂາຍນັ້ນແມ່ນຫຼຸດໜ້ອຍຖອຍລົງຫຼາຍ. ໝາກຕາວ ແມ່ນໃຊ້ເຮັດນ້ຳຫວານ, ຮູບນີ້ແມ່ນຖ່າຍຢູ່ຕະຫຼາດ ໃນເມືອງຫຼວງພະບາງ. ໝາກຕາວ ມີຄວາມຍາວປະມານ 1.5 ຊັງຕີ ເປັນຮູບວົງມົນຍາວ, ມື່ນໆໃສໆ. ຖ້າເອົາໝາກຕາວໃສ່ກັບນ້ຳກະທິໝາກພ້າວກັບນ້ຳກ້ອນ ຫຼືໃສ່ສິ່ງທີ່ຕົນເອງມັກເຊັ່ນ: ສາລີ, ເຜືອກ, ມັນຕ່າງໆກໍ່ຈະກາຍເປັນນ້ຳຫວານອັນທີ່ແຊບໃດ້. ນອກຈາກຍອດຂອງຕົ້ນຕານທີ່ສາມາດເອົາໄປເຮັດເປັນນ້ຳຕານ ໄດ້ແລ້ວຍັງໄດ້ຍິນມາວ່າ: ສາມາດເອົາໄປເຮັດເຫຼົ້າ ແລະ ນ້ຳສົ້ມໄດ້ອີກ ແຕ່ຢູ່ລາວເພິ່ນບໍ່ໄດ້ເຮັດແບບນີ້.

ເລື່ອງຕ່າງໆຂອງລາວ

~ເປັນມູມໜຶ່ງທີ່ນຳສະເໜີເລື່ອງຕ່າງໆກ່ຽວກັບລາວ ໃນຄັ້ງນີ້ແມ່ນບົດລາຍງານຈາກ ທ່ານ ນາກະຕະ ຊ່ຽວຊານທີມງານພັດທະນາຊຸມຊົນ

-ເລື່ອງຊ້າງຢູ່ບ້ານນາມອນ-

ລະຫວ່າງທາງໄປບ້ານ ນາມອນ ມັກຈະພົບເຫັນຊ້າງທີ່ຍ່າງໄປຍ່າງມາ ເຊິ່ງແມ່ນຊ້າງຂອງຊາວບ້ານ 8 ຄົນ. ເມື່ອ 7-8 ປີທີ່ແລ້ວນີ້ເຂົາເຈົ້າໄດ້ຊື້ໂຕຜູ້ 1ໂຕກັບໂຕແມ່1 ໂຕເພື່ອເອົາໄວ້ຂົນໄມ້ທ່ອນ. ເງິນທີ່ເຂົາເຈົ້າໃຊ້ຊື້ຊ້າງ ແມ່ນໄດ້ມາຈາກການຂາຍໄມ້ເກດສະໜາ ທີ່ເຄີຍໄດ້ແນະນຳມາແລ້ວໃນຈົດໝາຍຂ່າວສະບັບທີ 1. ລາຄາຊ້າງ ໂຕຜູ້ 1 ໂຕ ລາຄາປະມານ 1 ລ້ານ 3 ແສນ-1 ລ້ານ 4 ແສນເຢັນ(140ລ້ານກີບ) ສ່ວນໂຕແມ່ລາຄາໂຕໜຶ່ງປະມານ 9 ແສນ-1ລ້ານ 1ແສນເຢັນ(110ລ້ານກີບ) ລາຄານີ້ເທົ່າກັບຊື້ລົດໄດ້ຄັນໜຶ່ງ. ຊື້ງສຳລັບຊາວບ້ານແມ່ນຈຳນວນເງິນອັນມະຫາສານ. ແຕ່ວ່າເສັ້ນທາງລຳລຽງຈາກປ່າ ບໍ່ທັນມີເທື່ອ ເພາະສະນັ້ນ ວິທີນີ້ແມ່ນດີທີ່ສຸດແລ້ວ. ເພື່ອຈະລາກໄມ້ທ່ອນອອກມາ. ນາຍບ້ານເລົ່າໃຫ້ຟັງວ່າ: ຄວາມຮຽກຮ້ອງຕ້ອງການໃນການນຳໃຊ້ຊ້າງແມ່ນສູງຫຼາຍ, ຈຶ່ງມັກເຮັດໃຫ້ມີການຜິດຖຽງກັນເລື້ອຍໆກ່ຽວກັບຄ່າເຊົ່າຊ້າງ ຍ້ອນວ່າຢູ່ ສປປ ລາວເກືອບເວົ້າໄດ້ວ່າ: ບໍ່ມີຊ້າງປ່າຫຼືຊ້າງບ້ານໃດທີ່ອອກລູກໄດ້ ກໍ່ເລີຍໄດ້ຊື້ຊ້າງຈາກປະເທດໄທເຂົ້າມາ. ເຂົາເຈົ້າຈັບມັນມາແຕ່ຕອນຍັງນ້ອຍເພື່ອມາຝຶກ,ຄວານຊ້າງໄດ້ຝຶກລູກຊ້າງແຕ່ຕອນອາຍຸຂອງມັນໄດ້ 14 ປີ.ພໍອາຍຸຂອງມັນຮອດ 25 ປີ ກໍ່ມີກຳລັງແຮງພຽງພໍຕໍ່ການນຳໃຊ້ມັນ. ອາຍຸສູງສຸດຂອງຊ້າງກໍ່ຄ້າຍຄືກັນກັບຄົນເຮົາຄື:ປະມານ 70 - 80 ປີ. ຍ້ອນອາຍຸການໃຊ້ງານຂອງມັນດົນ.

ຊ້າງກັບຄວານຊ້າງຍ່າງມາຕາມທາງ

ຖ້າເບິ່ງການໄກແລ້ວ ບາງເທື່ອລາຄານີ້ອາດຈະບໍ່ແພງຈົນເກີນໄປກໍ່ໄດ້. ເພື່ອລ້ຽງຊ້າງທີ່ໜັກ 4 ຫາ 5 ໂຕນແລ້ວທຸກໆມື້ຈຳເປັນທີ່ຈະຕ້ອງໃຫ້ອາຫານມັນ ເຊິ່ງມີນ້ຳໜັກປະມານ 200 ກິໂລ. ໃນກໍລະນີ ບ້ານ ນາມອນ ທີ່ມີປ່າອັນອຸດົມສົມບູນຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ຊ້າງຫາອານຫານກິນໄດ້ຕາມໃຈມັກ. ມື້ກ່ອນນີ້ໃນຂະນະທີ່ກຳລັງປະຕິບັດໜ້າທີ່ຢູ່ໃນປ່າ ໄດ້ພົບເຫັນຊ້າງຍ້ອນວ່າ: ບໍ່ຄ່ອຍທີ່ຈະພົບເຫັນ ກໍ່ເລີຍຖ່າຍຮູບເປັນທີ່ລະລຶກ.

ຊ້າງທີ່ກຳລັງເຮັດວຽກ
ແລະນັກຊ່ຽວຊານ ນາກະຕະ ທີ່ກຳລັງພັກຜ່ອນ

<ກິດຈະກຳຕົ້ນຕໍ

ບຸກຄົນສຳຄັນທີ່ມາຢ້ຽມຢາມ (ແຕ່ວັນທີ່ 01 ຫາ ວັນທີ່ 31 ເດືອນ ພຶດສະພາ)

- ວັນທີ່ 23 ເດືອນ 05: ຜູ້ຊ່ວຍສາດສະດາຈານ ທ່ານທະເກະດະຈາກພະແນກຄົ້ນຄວ້າເຂດອາຊີ-ອາຟຣິກາ ມະຫາວິທະຍາໄລກຽວໄດ (ກຽວໂຕະ)
- ວັນທີ່ 23 ເດືອນ 05: ຫົວໜ້າຊ່ຽວຊານໂຄງການສົ່ງເສີມການລ້ຽງປາໄລຍະ 2 (AQIP 2)ທ່ານ ອິເກະໂນະ ອຸເອະ ພ້ອມຄະນະອີກ 3 ຄົນ
- ວັນທີ່ 29 ເດືອນ05: ທ່ານ ດຣ. ຊຽນ ສະພັງທອງ, ລັດຖະມົນຕີວ່າການກະຊວງກະສິກຳແລະປ່າໄມ້ ພ້ອມດ້ວຍຄະນະ 5 ທ່ານໄດ້ລົງມາຢ້ຽມຢາມໂຄງການ.

ກິດຈະກຳຕົ້ນຕໍ(ຕັ້ງແຕ່ວັນທີ່ 01 ຫາວັນທີ່ 31 ເດືອນ ພຶດສະພາ)

- ເດືອນ 05: ລົງຈັດຝຶກອົບຮົມດ້ານວິຊາການຢູ່ 4 ບ້ານຈຸດເລີ່ມຕົ້ນ(ລ້ຽງໝູ, ລ້ຽງແບ້, ປູກຕົ້ນໄມ້ໃຫ້ໝາກ).
- ເດືອນ 05: ຈັດຊື້ແລະສິ່ງວັດຖຸອຸປະກອນຕ່າງໆໃຫ້ບ້ານຈຸດເລີ່ມຕົ້ນ.
- ວັນທີ່ 05 ເດືອນ 05:ຈັດກອງປະຊຸມຄະນະຊີ້ນຳໂຄງການຂັ້ນສູນກາງ,ຫົວໜ້າສູນສົ່ງເສີມฯແຂວງແລະຫ້ອງການ ກປ ເມືອງ.
- ວັນທີ່ 26-27 ເດືອນ 05 :ລົງຈັດກອງປະຊຸມກ່ຽວກັບການເຮັດສວນກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ປະສົມປະສານກັບຊາວບ້ານ(ບ້ານປົ່ງດົງ)
- ວັນທີ່ 30-31 ເດືອນ 05:ລົງຈັດກອງປະຊຸມກ່ຽວກັບການເຮັດສວນກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ປະສົມປະສານກັບຊາວບ້ານ(ບ້ານ ສາມຕົ້ນ).

* ວັນທີ່ 30 ເດືອນ 05: ສົມທົບກັບບໍລິສັດທີ່ປຶກສາສຳຫຼວດລາຍຮັບ-ລາຍຈ່າຍຂອງຄອບຄົວຊາວບ້ານຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໂຄງການເປັນ

- ວັນທີ່ 30 ເດືອນ 05: ເຮັດວຽກຮ່ວມກັບໂຄງການປ້ອງກັນພະຍາດສັດເພື່ອສຳຫລວດພະຍາດສັດຢູ່ທີ່ບ້ານຈຸດເລີ້ມຕົ້ນ.
- ວັນທີ່ 31 ເດືອນ 05: ເຂົ້າຮ່ວມການປູກຕົ້ນໄມ້ໃຫ້ໝາກ ຂອງໂຮງຮຽນປະຖົມ ບ້ານປົ່ງດົງ

ຄຳເຫັນຈາກບັນນາທິການ

ໃນລະດູນີ້ ແມ່ນມີແຕ່ໝາກໄມ້ທີ່ແຊບ, ຂ້ອຍມັກກິນໝາກມ່ວງ ແຕ່ໝົດຍາມໄປແລ້ວ, ດຽວນີ້ຢູ່ຕະຫຼາດມີແຕ່ຂາຍໝາກລິ້ນຈີ່, ໝາກລຳໄຍ, ໝາກຊຽບເຕັມໄປໝົດ. ມື້ວານນີ້ໄດ້ຮັບໝາກມ່ວງຍັກຈາກຈີນ (ຂະໜາດເທົ່າ 2 ເທົ່າຂອງໝາກມ່ວງຂອງປະເທດລາວ) ແຕ່ກິນລອງເບິ່ງ, ລົດຊາດກໍ່ຈັ່ງຊັ້ນ ຈັ່ງຊັ້ນແຫຼະ ! ທຽບກັບໝາກມ່ວງທີ່ປູກຢູ່ສວນບ້ານເຮົາບໍ່ໄດ້.

(ເອ)